

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

Γράφει ο Αντώνης Αμπανίδης → ampanidis@gmail.com

ΤΟ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ Οι επιπτώσεις της οικονομικής κατάστασης στην Ελλάδα στην αγορά του βιβλίου

Εχοντας την ευκαιρία να επισκεφθώ την Ελλάδα για σύντομο χρονικό διάστημα μου δόθηκε η δυνατότητα να δώ την καθημερινότητα, μετά από σχεδόν επάνταχνία συνεχούς πτώσης των οικονομικών δεικτών, και το πώς έχει διαμορφωθεί η αγορά. Πολλές επιχειρήσεις έχουν πλέον κλείσει, άλλες προσπαθούν να επιβιώσουν και άλλες έχουν βρει την χρυσή ευκαιρία που ήθελαν μιάς και το επιχειρηματικό περιβάλλον δεν είναι και τόσο ανταγωνιστικό. Πολλοί κλάδοι έχουν υποστεί καθίζοντας όπως ο κατασκευαστικός τομέας, ενώ άλλοι όπως ο τομέας της λιανικής που περιλαμβάνει τα σύπερ μάρκετ, μετασχηματίζονται στην νέα πραγματικότητα αφού αρκετά συρρικνώνουν τον κύκλο εργασιών τους αφού ο Έλληνας καταναλωτής δεν είναι πλέον και τόσο καταναλωτής, όταν ξέρει ότι έχει να πληρώσει μιά σειρά από φόρους, οι οποίοι φόροι δεν υπάρχουν σε άλλο κράτος στον κόσμο με αυτή την μορφή.

Κατεβαίνοντας ένα απόγευμα στο κέντρο της Αθήνας και συγκεκριμένα στην οδό Πανεπιστημίου το μάτι μου έπεσε στην βιβλία του ιστορικού βιβλιοπωλείου Ελευθερούδακης. Οι προσφορές της οποίες διαφήμιζε πραγματικά άξιζαν το κόπο να μπώ και να ψάχω για ευκαιρίες. Όμως κοιτώντας πιο κάτω από την διαφήμιση είδα ότι ο Ελευθερούδακης έκανε αυτές τις προσφορές γιατί επρόκειτο να κλείσει στις 30 Σεπτεμβρίου. Και βέβαια δεν ήταν το μόνο όσο διαπίστωσα στην συνέχεια.

Ήταν γνωστό ότι στη στοά του βιβλίου στην Στοά Σανταρόζα, δίπλα από το Αριάκειο από το 2011, σχεδόν πολλά βιβλιοπωλεία που στεγάζονταν είχαν κλείσει ή επρόκειτο να αλλάξουν στέγη. Τώρα η ιστορική αυτή στοά είναι έρημη και βουβή και δεν φιλοξενεί κανένα μαγαζί. Το κλείσιμο και του τελευταίου καταστήματος των βιβλιοπωλείων «Ελευθερούδακης» αντιμετωπίστηκε ως ένα ακόμη επεισόδιο στη σειρά των απανωτών λουκέτων που μπήκαν σε ιστορικά βιβλιοπωλεία, γεμίζοντας θλίψη τους ανθρώπους των γραμμάτων. Τα βιβλιοπωλεία «Ελευθερούδακης» μετρούσαν 21 καταστήματα πριν από την κρίση, όμως από το 2014, όταν κατατέθηκε η αίτηση υπαγωγής τους στο άρθρο 16 του πτωχευτικού κώδικα, η εταιρεία πάσχει να επιβιώσει. Η ιστορία της αλυσίδας του Ελευθερούδακη ξεκίνησε το 1898, με το πρώτο κατάστημα του Κωνσταντίνου Ελευθερούδακη στην πλατεία Συντάγματος. Έκτοτε, και για 115 χρόνια, η επιχείρηση παρέμεινε αποκλειστικά στα χέρια της οικογένειας, με τη σκυτάλη να έχει περάσει εδώ και καιρό στην

Γωνία Σταδίου και Καραγιώρη Σερβίας Σύνταγμα. Ίσως οι πρώτοι μετανάστες στην Αυστραλία το θυμούνται κάπως έτσι, μιάς και η γωνία αυτή έχει κατεδαφιστεί.

τρίτη γενιά.

Είχε προπονθεί, τον Μάιο του 2016, το «λουκέτο» του Παπασωτηρίου, μιας ακόμη ιστορικής αλυσίδας βιβλιοπωλείων που προ κρίσης διέθετε είκοσι έξι σημεία πώλησης. Η αφετηρία των αλυσίδας υπήρξε ένα μικρό κατάστημα επί της οδού Στουρνάρη το 1981, και ποιό δεν το θυμάται, όμως το πιο γνωστό υποκατάστημα ήταν αυτό που έκλεισε τελευταίο στο νούμερο 37 της Πανεπιστημίου – δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, ότι ο εκδοτικός οίκος Braun, γνωστός για τα βιβλία αρχιτεκτονικής και διακόσμησης, το είχε συμπεριλάβει στη λίστα με τα 49 πιο καλαίσθητα βιβλιοπωλεία του κόσμου. Περασμένα μεγαλεία.

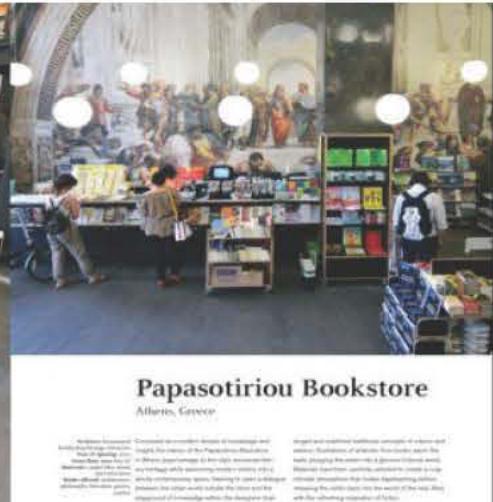
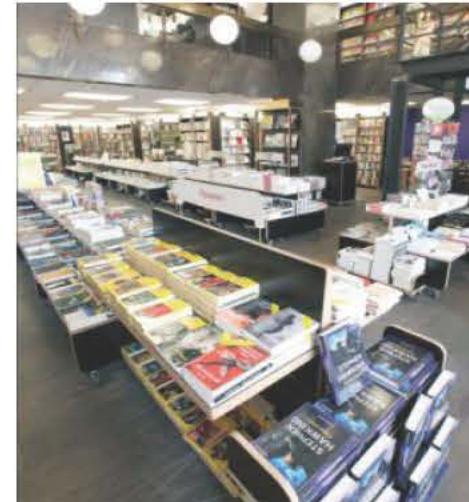
Για τα παιδιά αλλά και τους μεγάλους που ήθελαν να μάθουν ξένες γλώσσες το πό ειδικευμένο βιβλιοπωλείο σχεδόν σε όλη την Ελλάδα ήταν του Φλωρά. Τα βιβλιοπωλεία Φλωράς, ένα brand name συνώνυμο των ξενόγλωσσων βιβλίων, έκλεισαν τον Σεπτέμβριο του 2015, μετά από 40 χρόνια λειτουργίας. Η τρίτη μεγαλύτερη αλυσίδα βιβλιοπωλείων της χώρας, με 12 καταστήματα, τα καλά χρόνια έκανε ίζιρο πάνω από 8 εκατ. ευρώ επισίως και απασχολούσε 70 άτομα μόνιμο προσωπικό και άλλα 150 έκτακτο.

Το θλιβερό σερί είχε ξεκίνησε με το κλείσιμο του ιστορικού βιβλιοπωλείου της Εστίας το 2013, που είχε πέσει σαν βόμβα στον χώρο του πολιτισμού. Η Εστία ξεκίνησε το 1885 από τον δημοσιογράφο και δάσκαλο Γεώργιο Κασδόνη, ο οποίος άνοιξε το βιβλιοπωλείο της Εστίας στην οδού Σταδίου 32, όπου και παρέμεινε για 100 περίπου χρόνια πριν μεταφερθεί στη Σόλωνος 60, δίπλα στη Νομική Σχολή, δημιουργώντας στην περιοχή μια ακμάσουσα πλάτσα με βιβλιοπωλεία. Στην ακμή του διέθετε 4.000 τίτλους από 1.500 συγγραφείς, ενώ ο ρόλος του στην καθιέρωση της δημοτικής είναι γνωστός.

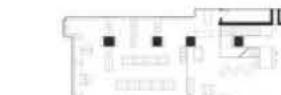
Νωρίτερα είχε κλείσει και ο Κάουφμαν, συνώνυμο της γαλλικής κουλτούρας

σύτεροι συμφωνούν ότι η κρίση άρχισε να γίνεται αισθητή γύρω στο 2009. Ο τζίρος τους έπεισε από 20% έως και 60%, ενώ οι περισσότεροι είχαν ζημίες αντί για κέρδη. Το βασικό πρόβλημα είναι η έλλειψη ρευστότητας στο χώρο αλλά και η κρίση που απομακρύνει τους αναγνώστες από το βιβλιοπωλείο. Άλλα υπάρχουν και άλλες αιτίες. Οι πραγματικές αιτίες της εκδοτικής κρίσης στην Ελλάδα σχετίζονται και με το φαινόμενο της γιγάντωσης της ελληνικής εκδοτικής φούσκας, κάτι ανάλογο με αυτό της χρηματιστηριακής. Και όπως αναφέρει γνωστός εκδότης του βιβλίου, «οι αλυσίδες του βιβλίου βιάστηκαν να απλωθούν σε υποκαταστήματα δίχως στρατηγική που να έχει λογική σχέση με το βιβλίο, βιάστηκαν να μετατρέψουν τα βιβλιοπωλεία σε μαγαζιά βιβλιοδώρων μιας χρήσης. Έτσι το βιβλίο έχασε τους πιοτούς του πελάτες, τους αναγνώστες, και τους αντικατέστησε με ευκαιριακούς αγοραστές».

Και όλα αυτά μέσα στο 2016. Πολλοί υποστηρίζουν ότι η κατάσταση ξεκαθαρίζει και ότι θα έρθουν καλύτερες μέρες. Άλλωστε, οφείλουμε να είμαστε αισιόδοξοι τη σημαντική που η Unesco όρισε την Αθήνα Παγκόσμια Πρωτεύουσα Βιβλίου για το 2018...

Papasotiriou Bookstore
Athens, Greece

Σελίδα από το Βιβλίο του εκδοτικού οίκου Braun